

BOEKBESPREKING

"Het Keienboek." Mineralen, gesteenten en Fossielen in Nederland, door P. van der Lijn, 5e druk. Uitgave N.V. W.J.Thieme en Cie. Zutphen.

Er werd een boek op mijn tafel gelegd, vergezeld van de complimenten van het bestuur der N.G.V. en of je maar even zorgen wilt dit te beoordelen, zodat het nog in de eerstvolgende publicatie opgenomen kan worden," Maar moet ik dat dan doen? Je vraagt toch niet aan de leerling of hij het werk van de meester beoordeeld? Daar is het hoofd, misschien de inspecteur de aangewezen instantie voor en.... Maar tegenwerpingen baten niet en dra wordt wel benieuwd, toch aarzelend het boek geopend en ingezien, doorbladerd, bekeken, gelezen en vergeleken met vorige uitgaven, zowel in tekst als bij illustraties springen veranderingen, uitbreidingen in het oog. Wat zijn de determinatie tabellen achterin vergeleken met de eerste druk enorm uitgebreid! Als je die nog eens overschrijven moest had je heel wat meer werk dan wanneer was dat ook weer? - 35 jaar geleden. Toen heb ik dat werkelijk gepresteerd. Destijds nog in elk opzicht leerling bracht ik mijn eerste rugzak vol keien thuis tot ontsteltenis van moeder. Nu ja, deze keer waren het geen vieze kruipende beesten of stinkende kadavers, alleen wat stoffige stenen, dus moest ik het zelf maar weten wat ik in huis bracht. Dat was nu precies wat ik zelf wilde: weten wat het was. Maar hoe kom je er achter?

Weken later wordt met razende snelheid uit het van een kennis geleende Keienboek, blad na blad overgeschreven. 's Nachts, want overdag is er geen tijd genoeg voor en de eigenaar vroeg zijn boek al enkele malen terug.....

Je doet wat, als je weten wilt en geen boeken kan kopen.

Maar als er toen geen keienboek geschreven zou zijn, zou ik dan nu, na die 35 jaren, nog met rugzakken vol, zelfs kisten vol, keien thuiskomen, keer op keer, of zou de liefhebberij niet allang doodgebloed zijn? Is het niet de grote verdienste van de nestor onder de Nederlandse Keiologen en voor een groot deel zijn werk dat nu in ons land het amateurisme in de geologie kan groeien en bloeien? Stellig verdient het alle eerbied wanneer men op zo'n hoge leeftijd en vaak geplaagd door ziekte het niet slechts aandurft maar het ook presteert van een reeds omvangrijk werk een herziene en uitgebreide uitgave te verzorgen.

De uitbreiding is t.a.v. de 4e druk met enkele tientallen pagina's niet zeer groot te nemen, maar dat is geen maatstaf voor hetgeen sindsdien aan het keienboek is gewerkt. Want meerdere hoofdstukken zijn omgewerkt of gesplitst. Een nieuw hoofdstuk over ouderdomsbepalingen is ingelast. Ook werd een apart hoofdstuk aan de evolutie gewijd. Verder tref ik enkele nieuwe beschrijvingen van gesteenten aan, maar veel zijn dat er toch niet. Zo biedt deze 5e uitgave van het keienboek een vernieuwd en verjongd werk, beter aangepast aan de huidige stand der geologische wetenschap dan vorige uitgaven konden zijn. Een groot en goed werk is daarmee verricht.

Maar wie werkt, maakt fouten, daaraan ontkomt niemand.

Biedt enerzijds "Het Keienboek" veel meer dan een boek over zwerfstenen, anderzijds moet mij van het hart dat juist de soortbeschrijving van vele zwerfstenen bij van der Lijn wel wat beknopt is gehouden. Beknoptheid - van der Lijn zelf heeft mij er terecht op gewezen! - is een eis, die een goed schrijver zich

zelf dient te stellen, maar mag niet leiden tot beknotten, tot onvolledigheid.

Het beschrijven van gidsgesteenten binnen het bestek van tien, vaak minder, regels druk of soms maar één regel in de determinatie tabel is een zeer zware, zo niet onmogelijke opgave. M.i. zou hier beknoptheid wel eens aanleiding kunnen zijn tot verkeerde determinaties, vooral bij beginners waarvoor "Het Keienboek" toch in de eerste plaats is bestemd. Een goede tekening of zwart-wit foto waarvan "Het Keienboek" ook bij deze druk weer vele bevat, verduidelijkt vaak meer dan vele volzinnen zouden kunnen doen en dat is een groot voordeel. Toch werd het ontbreken van gekleurde illustraties, vooral van de kristallijne gesteenten, terecht als een gemis gevoeld. Er was immers na het in 1927 verschenen werk van Korn geen zwerfstenenboek met gekleurde afbeeldingen meer, verschenen. En zo waren bij velen de verwachtingen hoog gespannen over de voor het nieuwe keienboek aangekondigde kleurenfoto's. Nu kan ik niet beoordelen in hoeverre het aan de fotograaf, de drukker of het gebruikte materiaal ligt, maar de resultaten zijn mij over het geheel genomen tegengevallen. Er zijn goede foto's bij maar andere zijn er aanzienlijk naast. De keuze van de te fotograferen objecten is niet steeds gelukkig geweest. Zo zegt mij de oude zwartwit foto van de larvikiet veel meer dan de nieuwe kleurenfoto waaronder eveneens larvikiet geschreven staat, maar waarvan verderop wordt gezegd, dat het om een randstuk gaat, die uiteraard zeer variabel zijn. De kleurenfoto 77/ is qua kleur een van de beste, maar als onderschrift was "zoetwaterkwartsiet" meer op z'n plaats dan "conglomeraat."

Zijn er dus enkele opmerkingen te plaatsen, dan dient men daarbij te bedenken dat het ideale nog nergens bereikt werd. Niet alleen dat we geen enkel beter zwerfstenenboek, in onze taal geschreven, kunnen verkrijgen, maar men bedenke bovendien dat er in het buitenland slechts enkele veel kleinere werken op dit gebied verschenen zijn. Daarom is van der Lijn's prestatie uniek te noemen en we mogen verwachten dat ook deze 5e druk binnen afzienbare tijd uitverkocht zal zijn.

A.P. Schuddebeurs.

Opmerking Redactie.

Deze boekbespreking was reeds gemaakt voor het overlijden van de heer van der Lijn bekend werd. Wij hebben gemeend in de geest van de heer van der Lijn te handelen en het artikel vrijwel ongewijzigd opgenomen.

Mededeling van de redactie.

Het augustusnummer zal gewijd worden aan de Geologie van Luxemburg zodat de deelnemers aan de jaarlijkse excursie nog juist voor de excursie dit nummer zullen kunnen doorlezen.